

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie en
veiligheid

Veiligheid
maken we
samen

Donderdag 16 april
10.00 – 14.00 uur

Toepassingen, effecten en gevolgen van artikel 13b Opiumwet

Voorstellen

Jantine van der Hurk

Adviseur bestuurlijke aanpak
drugscriminaliteit

jantine.vanderhurk@hetccv.nl

Programma

- Uitkomsten WODC-onderzoek deel 1: toepassing van de bevoegdheid in artikel 13b Opiumwet:
  - Sprekers: prof. Mr. Dr. L.M. (Michelle) Bruijn, Hoogleraar Regulering van veiligheid en gezondheid en Mr. E. (Els) Schipaanboord, docent en onderzoeker aan de Rijksuniversiteit Groningen
- Uitkomsten WODC-onderzoek deel 2: effecten en gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet:
  - Sprekers: Mr. C. (Christian) Boxum en Mr. M. (Mark) Beukers beide onderzoekers en adviseurs bij Pro Facto
- Panelgesprek

WODC onderzoeken naar de toepassing, effecten en gevolgen van de bevoegdheid in artikel 13b Opiumwet

16 april 2026

Rijksuniversiteit Groningen

Els Schipaanboord
Michelle Bruijn
Michel Vols

Pro Facto

Heinrich Winter
Christian Boxum
Mark Beukers
Stan Roggeveen
Jeanne Cazemier

Opzet onderzoeken en webinar

Deelonderzoek A: Toepassing artikel 13b Opiumwet (RUG)

Deelonderzoek B: Effecten en gevolgen toepassing artikel 13b Opiumwet (Pro Facto + RUG)

Deel 1	Presentatie uitkomsten deelonderzoek A
<i>Pauze</i>	
Deel 2	Presentatie uitkomsten deelonderzoek B
<i>Pauze</i>	
Deel 3	Vragen en discussie

Onderzoek naar de toepassing van de bevoegdheid in artikel 13b Opiumwet (2021 t/m 2023)

1. Hoe vaak hebben burgemeesters de bevoegdheid toegepast? Welke maatregelen en hoe vaak?
2. In hoeverre zijn minder vergaande bestuurlijke maatregelen voorafgegaan aan de toepassing van 13b Opw? Welke maatregelen?
3. Welke verschillen bestaan er tussen gemeenten wat betreft de toepassing? Verklaringen?
4. Hoe vaak zijn in de periode 2021-2023 rechtsmiddelen aangewend? Welke typen rechtsmiddelen?
5. Hoe vaak en op welke grond zijn belanghebbenden in het gelijk gesteld?

rijksuniversiteit
groningen

faculteit rechtsgeleerdheid

centrum voor openbare or

Beoordelingskader Afdeling

(201 Afdelingsuitspraken januari 2018 – september 2025)

Artikel 13b lid 1 onder a Opiumwet

Bevoegdheid

Drugshandel

of

Handelshoeveelheid

Evenredigheid

Evenredigheid beleid

Evenredigheid van de maatregel

- Geschikt
- Noodzakelijk
- Evenwichtig

Bevoegdheid

Drugshandel

Meldingen

Getuigenverklaringen

Politieobservaties

Handelshoeveelheid

Meer dan 5 gram softdrugs, 5 hennepplanten, 0,5 gram harddrugs

Uitzonderingen

- Eigen gebruik
- Geen verband tussen overtreding en pand

Evenredigheid

Beleid

Ruimte voor minder zware maatregel

Sanctieregime

Maatregel geschikt

Tijdsverloop

Maatregel noodzakelijk

Soort/hoeveelheid drugs

Recidive

Feitelijke handel

Bekendheid pand

Ligging pand

Openbare orde

Tijdsverloop

Maatregel evenwichtig

Verwijtbaarheid

Minderjarige kinderen

Gevolgen

Soort maatregel

Bevoegdheid

Drugshandel

Meldingen

Getuigenverklaringen

Politieobservaties

Handelshoeveelheid

Meer dan 5 gram softdrugs, 5
hennepplanten, 0,5 gram
harddrugs

Uitzonderingen

- Eigen gebruik
- Geen verband tussen overtreding en pand

Evenredigheid

Beleid

Ruimte voor
minder zware
maatregel

Sanctieregime

Maatregel geschikt

Tijdsverloop

Maatregel noodzakelijk

Soort/hoeveelheid
drugs

Recidive

Feitelijke handel

Bekendheid pand

Ligging pand

Openbare orde

Tijdsverloop

Maatregel evenwichtig

Verwijtbaarheid

Minderjarige
kinderen

Gevolgen

Soort maatregel

Artikel 13b Opiumwet in cijfers (Enquête - respons: 217 gemeenten, 63%)

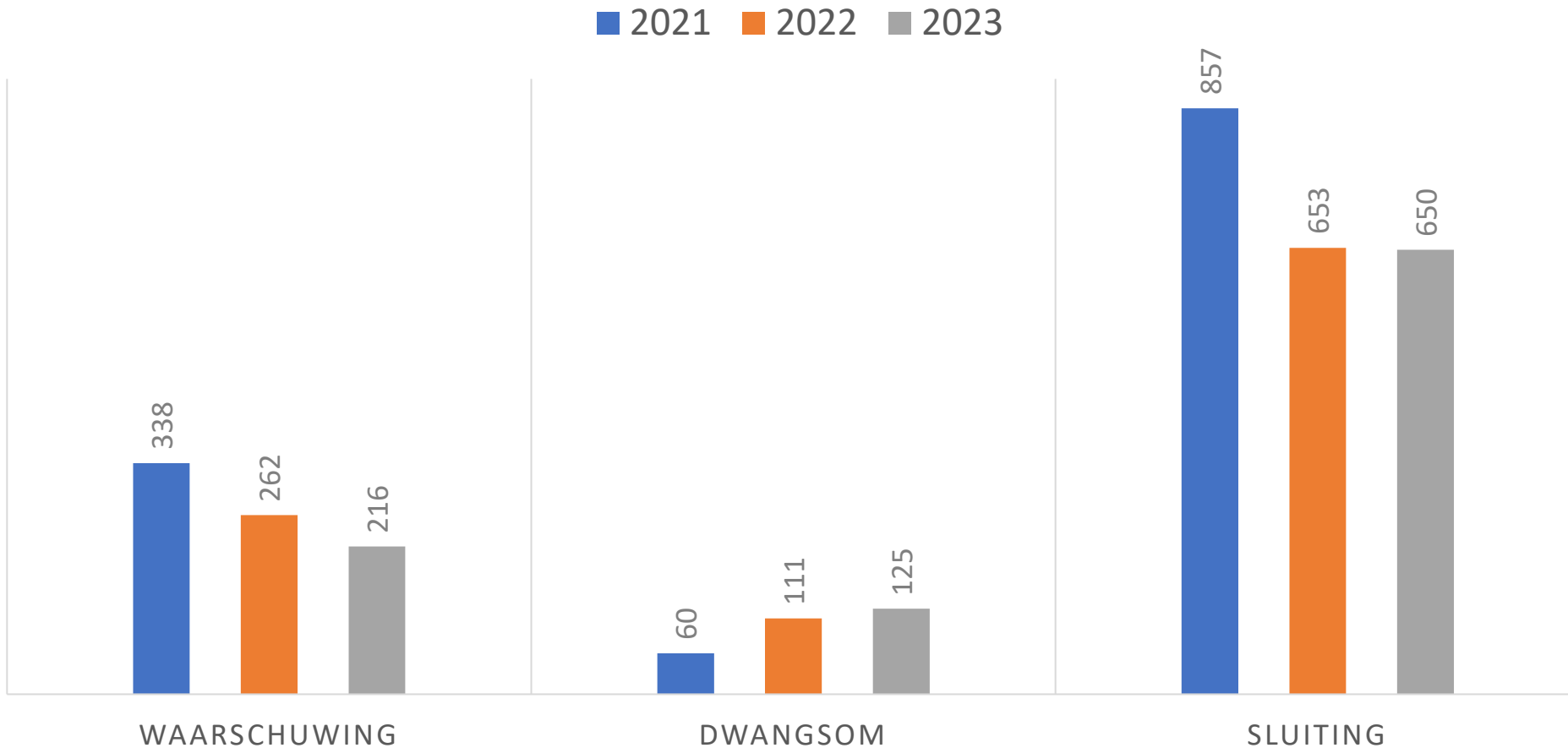
Artikel 13b Opiumwet in cijfers (a-grond)

- › Drugsproblematiek: Drugshandel en hennepteelt (vergelijkbaar met vorige monitor (2018-2020))
- › Vaakst opgelegde maatregel: Sluiting
- › Vaakst gesloten pand: (huur)woning
- › Rechtsbescherming: Bezwaar, vovo, beroep

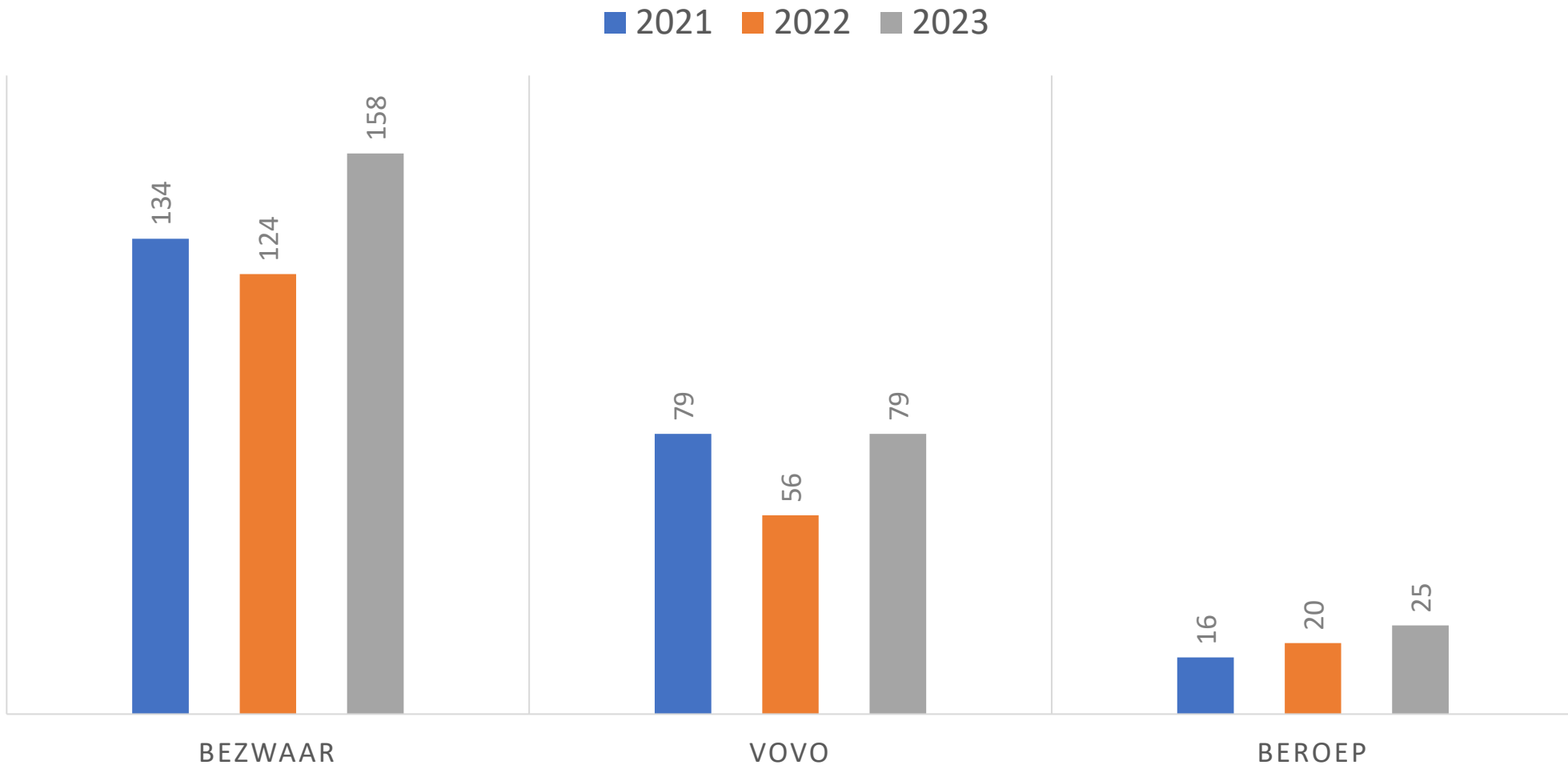
Toepassing a-grond (2021 t/m 2023)

Response: 63% (217 gemeenten)

Rechtsbescherming sluiting 2021 t/m 2023

Redenen bezwaar, vovo en beroep

1. Geen verwijt
2. Sluiting is niet noodzakelijk
3. Geen sprake van drugshandel / drugs zijn bestemd voor eigen gebruik
4. Eerst een waarschuwing of minder zware maatregel
5. Sluiting is onevenredig vanwege huurrechtelijke gevolgen
6. Sluiting is onevenredig vanwege gebrek aan vervangende woonruimte

Gegrond bezwaar

1. Burgemeester is niet bevoegd
2. Geen sprake van drugshandel / drugs zijn bestemd voor eigen gebruik
3. Geen verwijt
4. Besluit is onvoldoende gemotiveerd

Resultaten beleidsanalyse (G4 + G40)

- > Strenger beleid ten aanzien van: lokalen dan woningen / harddrugs dan softdrugs
- > In 30% v/d gevallen wordt LOD niet genoemd
- > Verzwarende omstandigheden worden vaak genoemd, verzachtende omstandigheden minder (en zijn vager)
- > Opheffing sluiting (50%)
- > Afdelingsjurisprudentie wordt niet vaak genoemd
- > Gevolgen worden niet vaak genoemd:
  - Buitengerechtelijke ontbinding
  - Kinderen
  - Vervangende woonruimte

Resultaten jurisprudentieanalyse

904 uitspraken -
2160 sluitingen
(door 217 gemeenten -> 63%)

68-85% 'winst'-percentage

Resultaten jurisprudentieanalyse

Redenen waarom sluiting geen stand houdt	%
Motiveringsgebrek (beroep)	62,1
Ontbreken noodzaak ter bescherming woon/leefklimaat en herstel openbare orde (beroep)	62,1
Gebrek vervangende woonruimte (hoger beroep)	45,5
Afwezigheid van verwijt (hoger beroep)	40,9

Resultaten jurisprudentieanalyse

Andere aangevoerde argumenten die soms succesvol zijn

Punitiviteit/leedtoevoeging

Aanwezigheid minderjarige kinderen

Huurrechtelijke gevolgen

Financieel gevolgen

Fysieke/mentale gezondheid

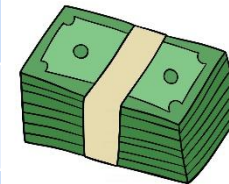
Drugs is voor eigen gebruik

Tijdsverloop

Strijd artikel 8 EVRM

Bye-Bye

Knelpunten en aanbevelingen

Ervaren knelpunten

- > Wisselende kwaliteit en tijdigheid van bestuurlijke rapportages
- > Steeds strengere en gedetailleerde toetsing door de rechter
- > Jurisprudentie niet altijd consistent
- > Aanwezigheid minderjarige kinderen
- > Huurrechtelijke gevolgen
- > Regionale verschillen
- > Uitvoeringsproblemen
- > Rolopvatting burgemeester

Aanbevelingen

1. Stel regionaal beleid op
2. Waarborg dat sluiting geen automatisme is
3. Vergroot het handelingsperspectief van burgemeesters ten aanzien van de last onder dwangsom
4. Besteed in beleid en besluiten aandacht aan de gevolgen van een sluiting, met een focus op kinderrechten en huurrechtelijke gevolgen
5. Betrek de huurrechtelijke gevolgen van sluiting nadrukkelijk in de volgende monitor
6. Versterk de informatie-uitwisseling en de kwaliteit van bestuurlijke rapportages
7. Stel een landelijk handelingskader op waarin de stappen in het uitvoeringsproces en het beoordelingskader van artikel 13b Opiumwet systematisch uiteen worden gezet

Korte pauze

pro facta

Gevolgen en effecten toepassing Wet Damocles

WEBINAR 16 APRIL 2026

Christian Boxum
Mark Beukers

Inhoud presentatie deelonderzoek B

- Aanleiding voor het onderzoek
- Onderzoeksaanpak
- Beoogde effecten
- Gevolgen voor betrokkenen

Aanleiding voor het onderzoek

2018: Motie Buitenweg- van Nispen

‘Verzoek aan de regering om de gevolgen van de toepassing van de Wet Damocles te monitoren en de regering hierover periodiek te informeren’

- Onderzoek Bruijn & Vols (2021) naar gevolgen toepassing 13b Opiumwet. Conclusie: weinig zicht op gevolgen voor betrokkenen
- 2022: Motie Sneller/van Nispen: ‘Regering, ga met gemeenten en woningcorporaties aan de slag een monitor te ontwikkelen’
- WODC (2023): onderzoek naar mogelijkheden monitor

Aanleiding voor het onderzoek

Onderzoek Pro Facto in opdracht WODC (2023)

‘Is het mogelijk om een monitor te ontwikkelen om de beoogde effecten en gevolgen van de toepassing van Wet Damocles inzichtelijk te maken?’

Conclusie: nee, dat is het niet

Onderzoek naar effecten en gevolgen (2025)

Hoofdvraag onderzoek tweeledig:

‘Wat zijn (I) de **beoogde effecten** en wat zijn (II) de **gevolgen voor betrokkenen** van de toepassing van de Wet Damocles?’

Onderzoeksaanpak

- Casestudies
- Interviews met bewoners
- Dossierstudie
- Jurisprudentieonderzoek
- BRP-onderzoek
- Buurtonderzoek
- Enquête onder gemeenten (deelonderzoek a) en woningcorporaties

Inventarisatie van doelen

De door de gemeente geformuleerde doelen

- Het beëindigen van de overtreding
- Het voorkomen van herhaling
- Herstellen van het woon- en leefklimaat in de buurt/herstellen van de openbare orde
- Het bevorderen van de veiligheidsbeleving van de inwoners in de wijk
- De 'loop uit het pand halen'
- Het pand of de woning, of de bekendheid daarvan onttrekken aan het drugscircuit
- Signaalfunctie: laten zien dat drugscriminaliteit niet geaccepteerd wordt en dat hiertegen opgetreden wordt
- Signaalfunctie: er moet een preventief signaal uitgaan van de maatregel
- Signaalfunctie: aan overtreeders duidelijk maken welke reactie ze kunnen verwachten van de burgemeester bij dergelijk verboden handelen
- Signaalfunctie: nadelige effecten van handel of gebruik van drugs op de (volks)gezondheid van de samenleving voorkomen of beperken
- Voorkomen dat de gemeente een aantrekkelijke locatie wordt voor drugscriminaliteit
- Preventie doordat verhuurders kritischer worden bij de verhuur van hun pand of woning
- Bestrijden van drugshandel/drugscriminaliteit in de gemeente

Onderzoek voorafgaand aan maatregel

Nadat een pand via een bestuurlijke rapportage in beeld komt bij de gemeente:

- Informatie inwinnen bij politie
- Informatie inwinnen bij woningcorporaties
- Onderzoek naar aanwezigheid minderjarigen
- Maar: niet of nauwelijks zelfstandig onderzoek naar situatie ter plekke, bijvoorbeeld door een buurtonderzoek uit te voeren

Zicht op realiseren van beleidsdoelen?

- Gemeenten hebben weinig zicht op doelbereiking
- Na opleggen maatregel geen onderzoek naar effecten
- Na opleggen van de maatregel is de zaak 'afgedaan'
- Verschil uitkomsten: casestudygemeenten en enquête

Effectiviteit lijkt veelal gebaseerd op veronderstellingen en aannames

Doelbereiking

- **Het beëindigen van de overtreding**
- **Het voorkomen van herhaling**

Uitkomsten casestudyonderzoek:

- ‘Doelen worden bereikt’
- Want: ‘geen signalen/informatie over herhaling overtreding’
- Enquête: wisselend beeld

Doelbereiking

- **Herstellen van het woon- en leefklimaat in de buurt**
- **Bevorderen van de veiligheidsbeleving van buurtbewoners**
- Casestudy's: Doelen worden bereikt, geen nieuwe signalen van overlast
- Maar: geen onderzoek vooraf of achteraf of er sprake is van verstoord leefklimaat/veiligheidsbeleving
- Enquête: wisselend beeld over doelbereiking
- Buurtonderzoek: bewoners soms positief, maar ook vaak onverschillig of onwetend

Doelbereiking

- **Het pand of de woning onttrekken aan het drugscircuit**
- **De loop uit het pand of de woning halen**
- **Voorkomen dat de gemeente een aantrekkelijke locatie wordt voor drugscriminaliteit**

- Casestudy's: 'doelen worden bereikt, panden komen na maatregel niet meer beeld'
- Loop naar het pand wordt niet onderzocht, maar verondersteld
- Buurtonderzoek: soms 'loop ervaren', meestal niet

Doelbereiking

- **Signaalfunctie naar de buurt en naar criminelen**
- Casestudy's: geen zicht op doelbereiking
- Aanplakbiljetten op de woning, soms expliciet, soms onduidelijk
- Eén gemeente informeert inwoners actief na een sluiting
- Buurtonderzoek: omwonenden gesloten woning: niet of nauwelijks geïnformeerd

Doelbereiking

- **Bestrijden drugscriminaliteit**
- Casestudy's: geen zicht op doelbereiking, effecten worden niet onderzocht of gemonitord.
- Weinig/geen interne reflectie of evaluatie over de vraag: waarom doen we dit, en wat bereiken we ermee?

“De gemeente legt al jaren relatief frequent 13b-sluitingen op. Volgens mij kan je je afvragen of het instrument wel effectief is in de bestrijding van drugscriminaliteit, aangezien het aantal 13b-maatregelen niet per se afneemt en steeds bij nieuwe adressen weer een 13b-maatregel wordt opgelegd.”

Verschillen tussen typen maatregelen

- Neiging om snel te grijpen naar zwaarste maatregel, waarschuwing en LOD komen minder voor
- Enquête: sluiting wordt door gemeenten als meest effectief gezien, daarna last onder dwangsom en dan waarschuwing
- Casestudy's: 'ook waarschuwing en LOD leiden tot doelbereiking'
- Aanbeveling: onderzoek of je met minder zware maatregel hetzelfde effect kan bereiken

Gevolgen toepassing Wet Damocles

Wat zijn de (onbedoelde) gevolgen van een 13b-maatregel (in het bijzonder de sluiting), voor:

- Bewoners
- Omwonenden
- Verhuurders (woningcorporaties en particuliere verhuurders)

Gevolgen voor bewoners

Woonsituatie

- Sluiting is van tijdelijke aard
- Huurrechtelijke gevolgen zijn ingrijpender
- Meeste sluitingen worden opgelegd bij huurwoningen, in het bijzonder sociale huurwoningen

Huurrechtelijke gevolgen

- Bij 80% van corporaties leidt sluiting doorgaans tot ontbinding huurcontract:
  - Bij meerderheid corporaties wordt meestal of altijd overgegaan tot buitengerechtelijke ontbinding
  - Bij een derde van de corporaties wordt contract meestal ‘vrijwillig’ opgezegd; bij 40% corporaties gebeurt dit soms
  - Gerechtelijke ontbinding komt minder vaak voor
- Bij waarschuwing en last onder dwangsom wordt minder vaak het contract ontbonden

Huurrechtelijke gevolgen

- Zwarte lijst
  - Twee derde corporaties werkt met zwarte lijst
  - Helft van de corporaties plaatst huurder standaard op zwarte lijst naar aanleiding van de sluiting
  - Periode op zwarte lijst verschilt per corporaties: 2, 3 of 5 jaar
- Positieve verhuurdersverklaring
  - Bij meer dan 90% van de corporaties wordt geen positieve verhuurdersverklaring afgegeven vanwege de sluiting

Huurrechtelijke gevolgen

- Handelen corporaties heeft uiteindelijk meer impact op bewoners dan besluit burgemeester
- Ga als gemeente en woningcorporatie met elkaar in gesprek over hoe – rekening houdend met de huurrechtelijke gevolgen – zorgvuldig wordt omgegaan met aantreffen van drugs in corporatiewoning
- Niet bij alle corporaties uitgangspunt om contract te ontbinden. Sommige corporaties hebben bijv. 'tweede kansenbeleid'

Verhuisbewegingen bewoners

- Gemeenten hebben geen zicht op verhuisbewegingen van bewoners; indruk is dat bewoners vaak tijdelijk onderdak vinden bij familie en vrienden, of camping/recreatiepark
- BRP-onderzoek bij één gemeente:
  - Een maand na sluiting staan meeste personen nog ingeschreven op hetzelfde adres
  - Een half jaar na sluiting zijn meeste personen verhuisd
  - Meeste personen die verhuizen schrijven zich in op ander adres binnen de gemeente

Andere gevolgen bewoners

- Gemeenten hebben geen zicht op sociaalpsychologische en financiële gevolgen bewoners
- Beeld uit interviews met bewoners:
  - Stress
  - Ontwrichtend effect: gezinssituatie, minder passende woning en/of woonomgeving, verergering bestaande problematiek, doorkruising hulpverlening
  - Stigmatisering/schaamtegevoelens
  - Financiële gevolgen

Gevolgen voor omwonenden

- Gemeenten hebben geen zicht op effecten sluiting op woon- en leefklimaat en (vermindering) ervaren overlast
- Beeld uit buurtonderzoek bij drie gemeenten:
  - Ruim de helft van adressen geen overlast
  - Minder dan de helft van de adressen wel overlast; na de sluiting ervaren bewoners geen overlast meer. Deze bewoners zijn positief over de sluiting
  - Geen informatievoorziening, daarom ook geen signaalwerking

Gevolgen voor verhuurders

- Woningcorporaties:
  - Financiële gevolgen: huurderving, juridische procedures, extra personeelsinzet, administratief werk, schadekosten
  - Andere gevolgen: imagoschade/verhuurbaarheid woning, negatieve media-aandacht, beschikbaarheid huurwoning
- Particuliere verhuurders:
  - Financiële gevolgen: met name impact bij verhuurders die voor inkomen/pensioen afhankelijk zijn van huurinkomsten

pro facto

Dank voor uw aandacht

Korte pauze

Voor in de agenda

- April 2026
Lancering nieuw webdossier over drugsafval, drugsdumpingen en drugsproductielocaties.
- Mei 2026
Volgende kenniskring bestuurlijke aanpak drugscriminaliteit.
- Juni 2026
Expertmeeting over de ontrafeling van casuïstiek rondom drugsafval, drugsdumpingen en drugsproductielocaties. En bespreken van zowel bestuurlijke als strafrechtelijke maatregelen en handelingsperspectief.

Vragen of opmerkingen?

Neem gerust contact op met
CCV-adviseur Jantine van der Hurk:

06-51230185

jantine.vanderhurk@hetccv.nl

www.hetccv.nl/drugscriminaliteit

